

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egy évre... 16 k.
 Helyben készve átvéve:
 Egy évre... 20 k.
 Földre postán szállítva:
 Egy évre... 22 k.

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Kiadó: **Magyarországi Magyarok Hírlapja és Szociális Népszavunk**
 Szerkesztőség és kiadónál:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség hírlapok visszajuttatására vagy megrendelésre nem vállalkozik.
 Hirdetések és hirdetések a kiadónálban intézendők.
 Egyet német óra 3 más.

NAGYVÁRAD, május 27.

Örlés.

A hajdankorban a mesés Kelet imádkozó malmokkal volt tele; a modern kor pedig mintha dolgozó malom volna, a hol rettenetes robotba van fogva mindenki, a ki élni akar s nem született aranyhegy tetején.

Az imádkozó malmok csak a szélbe berregtek, kerepeltek. Jött a felvilágosodás, a kereszt s a malmok elkorhadtak. A dolgozó malom nem látható, de nem is korhad el. S látható is az eredménye.

A hajdani Kelet imádkozó malmokkal bővelkedett, a modern Nyugat hidegviz gyógyintézetekkel s tébolydákkal telik meg.

Ime a két szélsőség. Hol itt a kibontakozás?

Egyre kétségbeejtőbb a helyzet. Széchenyi, Munkácsy, Kemény Zsigmond s jeleseink közül annyi meg annyi megtört lélekkel lett élő halott. A napilapok öngyilkossági rovatában egyre szaporodnak azok, kik a megbomlott lelki egyensúlyukat egy golyóval állítják helyre. S a bűntető jogászok közt egy iskola már azt akarja hirdetni, hogy a bűnösöknek nem az erkölcsisége, hanem a lelki egyensúly hiányos.

Az élet ma a lelkek közt veszi ki retentő aratását.

De hát lehet-e csodálkozni ezen? Az iskola küszöbével kezdődik a malom kérlelhetlen őrlő munkája. Csak minél előbb iskolába a gyermeket, hogy mentül hamarabb beálljon abba a versenybe, a hol a mindennapi kenyérből az erősebb harap többet. Annyit, hogy esetleg a szomszédjának semmi sem jut.

Folytatja az őrlést az iskola. Tanul a gyerek igen alaposan mindent, a minek soha sem veszi hasznát s épp oly felületesen mindent, a minek hasznát látná. A logika kategóriáit és a képes helyhatározókat folyékonyan betanulja, de szeretőnk azt a diákot látni, aki németül vagy francziául megtanul az iskolában, vagy a természetrajzi tanulmányai segítségével a rozst megkülönböztetné a buzától. Igen művelt emberek, a kik a Halotti beszédet ma is jelesre elmondják, nem ismerik a különbséget a járásbíró és a szolgabíró közt, arról nem is beszélve, mikor a zsúrokon délutáni misét emlegetnek.

Igy kiművelve, azaz kiőrölve kerül az ifju az életbe. Lehet, hogy még utolsó vizsgálival küzdött s máris a kenyérgérés gondjai űzték. Talán szájától vonta meg a filléreket, a melyekből a vizsgadíjakat előteremtette. S mikor élni akarna s a sok czéltalan tanulás jutalmául felüldülni, megpihenni czéltudatos munkába: akkor látja, hogy olyasmivel boldogul, a mit sohasem tanult. A hátgörbitéssel.

Uj tanulmány ez, sokkal idegölőbb a többinél. Sokan meg sem tanulják, sokan

életelemükké teszik. Azok szántanak és vetnek, ezek aratnak.

Ez megint az élet őrlése, a mely nap mint nap őrli az idegeket s teszi tönkre az egzisztenciákat.

A Keletet tönkretette a pihenés: Nyugatot elporlasztja a féktelen törtetés előre. Mindig több és több lesurolődik belőlünk, míg végre csont, por és hamu marad.

Ora et labora. És akkor nem malom lesz az élet, hol elernyed vagy elporlad minden, hanem áldás fakad az imából, áldás fakad a munkából, áldás a pihenésből.

Dr. K. A.

A delegációk.

Az osztrák delegáció ülése.

Budapest, május 27.

Az akadémia-utcai sárga-fekete házban ma tartotta az osztrák delegáció az első érdemleges nyilvános ülését.

Az ülésen **Jaworski** lovag elnökölt s **Goluchowski** és **Burián** közös miniszterek voltak jelen.

Ma napirend előtt **Zaffron** és társai meginterpellálták a külügyminisztert az osztrák olajtermelés helyzete felől, tekintettel az olasz kereskedelmi szerződésre. Ugyancsak ők **Ragusa** rabszolgáinak elűzéséből származó alap hovatartását firtatták. Kérdik, igaz-e, hogy a községek pénzét a külügyi kormány Albániában költi el?

Csak ezután tértek át a külügyi budgetre. **Baequehem** márkai előadó jelentése után dr

„TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Uj székházunk bölcsője.*

Irta: LAKOS LAJOS.

Hogy városházunk városunk fénykorában, illetve a török foglalást megelőző régi századokban valaha hol állhatott: arra az 1598. évig terjedő időig teljességgel semmi adataink nincsenek.

Ez utóbbi időből is csak igen gyér támpontjaink vannak, melyek erre nézve csupán bizonyos kétes értékű feltevésekre engednek bennünket jutni.

Hogy különben legelső városházunk fekvését csak kutatni is megkísérlelhessük, először is meg kell a régi »Nagy-Varad« — mai Ujváros — területét állapítanunk.

Ezen terület ide településünket követő első századokban csupán gyaníthatólag, de már ké-

* Mutatvány szerzőnek a »Nagyvárad múltja és jelene« című művéből.

sőbb, kiváltképp »Ortelius Redivivus«-féle 1665. évben kiadott könyvben található és városunkat egy az 1598. évből ábrázoló térkép alapján bebizonyíthatólag is azon a téren fektűt, mely:

- 1) a mai vár;
 - 2) a Körös (akkor még Nagy-Körös) — a mai velencei rakpart mentén a Vizi-utczáig —
 - 3) a Kapuczinus-utca (akkor még Kis-Körös)* és
 - 4) a Dunkel-féle háztól a holdas-templomig húzódott határvonal között terjedt el.
- Erre a kis négyszög területre szorítottott a

* A mai Pecze az 1598. évben még »Kis-Körös« elnevezéssel bírt és a vár délkeleti oldalán két ágra oszolva folyt kelet felé.

Ezek egyikének, vagyis az északi ágának medrét, mely a vár alatt volt, folytatólag a Kapuczinus- és Beóthy Ödön-utca képezte, míg az alsóbb vagyis a déli ág, a mai Pecze-helyén a Kert-utczai hidig folyt s itt északra kanyarodva, a Kert-utczában mosott magának medret s annak torkolatánál a Kapuczinus-utczából jövő másik ággal összeolvadt.

mai Ujváros — az akkori anyaváros — Nagyvárad.

Az imént említett határvonal, vagyis a Sas, Molnár Lajos-féle gyógytár és a holdas-templom előtt elhúzódó mostani aszfaltjárda helyén, mely ma városunk elit közönségének kedvenc esti korzója, még ezelőtt csak 306 esztendővel is, egy bástyákkal ellátott kökerítés állott, míg annak hosszában és közvetlen mellette egy széles és mély árok ásva — állandóan vízzel volt telve.

Ezen vízáróktól nyugat felé — tehát a mai Szent László-téren husz, a Kapuczinus-utczától a mai Peczéig, valamint az azon alóli fogyasztási adóhivatal épületétől kezdve a partmentén negyven ház állott, melyek Nagyváradnak »elővárosait« képezték.

Előbb említett térkép tanúsága szerint ép így »elővárosát« (Vorstadt) képezte még ekkor a mai Olasz is Nagyváradnak, mely a Körös jobb partján, körülbelül a régi Rózsabokortól kezdődőleg le a Ligetig csupán egy sor (31) házból állottnak van feltüntetve. Majd innen

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknél, lélegzőszervek hurutos bajainál** ugymint **idült bronchitis, szamarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után** ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alantú céggel legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc)

Az állami adósságok fejezeténél

Szederkényi Nándor a közös államadósságok konvertálása iránt tesz kérdést. Tovább való állásfoglalását a kérdésre adandó választól teszi függővé.

Mezőssy Béla szerint az 1867-ik évi 11. t.cz.-kel elvállalt államadóssági járulék fizetéséhez kettős feltételt kötött a törvényhozás. Jogilag tehát a magyar nemzet a politikai okokból magára vállalt 60,620 823 keronát csak addig köteles fizetni, amíg az előfeltételek, amelyekkel a nemzet annak fizetésére magát lekötöztette, tényleg érvényben vannak. Ausztriában valóságos alkotmányosság nem lévén, a magyar nemzetnek feltétlenül joga van a politikai okokból magára vállalt államadóssági kamatjárulékot egyszerűen megtagadni. Daczára e szülő nézete szerint feltétlenül jogos álláspontnak, nyílt titok, hogy a kiegyezési tárgyalások alkalmával a kiegyezési nehézségek egyikét, az ugynevezett magyar blokk konverziójának a kérdése képezte. A magyar kormány nem helyezkedett a rideg elutasítás álláspontjára, hanem alkudozott. Tudni kell tehát — ugymond, — hogy az alkudozások min akadtak meg és minő stádiumban vannak. Az osztrák kormány állásfoglalása nyílt.

Feleletet kér arra, hogy mi lesz a magyar blokk konverziójával. Az időpont, tudja, annak keresztülvitelére most nem kedvező, de éppen azért kell jogilag rendezni a dolgot, hogy a kedvező idő bekövetkezése esetén Magyarország keze megkötve ne legyen. Majd ismét hivatkozik arra, hogy méltányosságból vállalván el a közös adósságot, méltányosságot csak azokkal vagyunk kötelesek gyakorolni, kik jogainkat respektálják. A tételt nem fogadja el.

Lukács László pénzügyminiszter: A dolog úgy áll, hogy a cél nem az, hogy valamely államadósságot minden áron konvertáljunk, hanem hogy a konverzió előnyvel járjon. Azt kell keresnünk, hogy az ország nagy érdekeinek veszélyeztetése nélkül, jelenleg belemeheztünk-e ebbe a kísérletbe. Az 1867. 15. t.cz. szövege szerencsétlenül van megalkotva, úgy, hogy nemcsak Ausztria és Magyarország közt, de magában Magyarországon a törvény értelmezésében a szakértők között is erre nézve éles ellentét van. Hatalomszóval a kérdést eldönteni nem lehet, bíróság, mely e kérdésben

dönthetne, nincs s így az alkudozásokra vagyunk szorulva. Jogi alapunk van a megváltásra, az osztrákok nem gátohatnak bennünket abban, hogy e joggal élhesünk, ha erre kedvező alkalom nyílik s az ebből eredő haszon a miénk. Az osztrák parlamentben elhangzott beszédek nem változtathatnak azon a megállapodáson, melyet Széll a parlamentben üsmertetett. A felosztás tekintetében igaz, hogy a kérdés nincs elintézve, mert éppen a kamatláb nagysága iránt vannak differenciák, de ez nem gátolja, hogy mi a reánk eső részt konvertáljuk és mihelyest a viszonyok megengedik, semmi sem gátolja, — hogy éljünk e joggal.

Szederkényi Nándor: A pénzügyminiszter válasza nem elégíti ki s így a tételt nem szavazza meg.

Mezőssy Béla: Nem hiszi, hogy az osztrák kormány komolyan meg akarja tartani azon megállapodásokat, melyekre Széll utalt s melyeket a pénzügyminiszter ma is fennállóknak tart, mert hisz még azt sem értük el, hogy ezt a kijelentést az osztrák kormány a saját parlamentjében megtette volna.

Lukács László pénzügyminiszter: Az osztrák kormány magatartását nem akarja bírálni, de azt a tartózkodást, melyet az osztrák kormány tanúsított, csak az ottani súlyos helyzetnek tudhatja be; semmi oka nincs az osztrák kormány jóhiszeműségében kételkedni.

Hegedűs Loránt arra hívja fel a pénzügyminiszter figyelmét, hogy az osztrák-magyar bank részvényein nincs rajta a magyar czimer, csak az ausztriai császári sas, holott a bank mind a két állam czimereit köteles használni.

Lukács László figyelemmel lesz erre s igyekezni fog ezt az anomáliát eloszlátni.

Ezután a tétel megszavaztatott.

A közigazgatási bíróság tételénél.

Szederkényi Nándor a napidíjasok alkalmazását fokoztatás nélkül kizártnak tartja és így nem helyesli, hogy a közigazgatási bíróságnál szaporítottatnak a napidíjasok.

Tisza István gróf miniszterelnök: Egyetért avval az intenczióval, hogy a napidíjasok száma apasztassék és rajta lesz, hogy fokoztatás nélkül eleressék.

A tétel megszavaztatik.

A miniszterelnökség tétele felszólalás nélkül elfogadtatik.

UJDONSAGOK.

*** Portenger a Káptalandombon.** Mintha hajtottak volna valami keveset esdeklő szavunkra a város hatalmasai. Ma a Schlauchléri nagy kőfal mellett futó kocsiuttestet, meg a Káptalansor uttestének felét fellocsolták. Ezt is csak olyan tessék-lássék szalagos locsolással. A Káptalansor második felének egy csöpp se jutott. Még azt se mondhatják a város urai, hogy nem ismerik bajunkat; hiszen csaknem minden héten fölajdulunk e nyomorult falusi állapot ellen, hiszen tegnap délelőtt a főmérnök ur is végigkocsikázott, robogó equipageával ugyancsak fölkeverve a bokáig érő port; segítsenek hát rajtunk, de becsületes, nem tessék-lássék locsolással. Láthatják, hogy egyhamar nincs esőre kilátás, az a gyönyörű lombvegetáció pedig, amely a Káptalansoron díszlik, lehetetlen, hogy meg ne adja az árát ennek a garasoskodásnak. Ha nem következnek, nem burkolnak, legalább locsolassanak. Ha nyakunkba terelik a paraszt- és teherkocsi forgalmat, a nyomorult fő-utcai burkolat következtében, legalább locsolassanak. A legnyomorultabb zugotca mögött állunk burkolat dolgában. A legalpáríbb faluval vetekedünk por dolgában. Legyen már egy garas ára tekintet reánk is. Nem a társadalom szeméjtje vagyunk, nem élet és vagyónbiztonságot veszélyeztető canaille vagyunk, hanem hivatalos és önkényes adókat bőven megfizető tisztességes, békes és békeszerető polgárok. Tessék hát annak az osztó igazságnak megadni nekünk, a mi bennünket megillet. Tekintettel a mai temetésre, kétszeres nyomatékkal kérjük a locsolást.

*** A műtárlatról.** A tegnapi nap folyamán nagy érdeklődésnek örvendött a nagyvárad műtárlat. Ugylátszik, hogy az érdeklődés állandó lesz, ami örvendetes, de egyáltalán kívánatos is. Dél tájban különösen szép képet nyuj-

feltevés, melyet pozitív adatokkal támogatni nem tudunk.

A Rákóczy idők után, csupán a XVIII. század második tizedéből tudjuk legelsőbb ismert városházunkat megállapítani.

Es pedig mint ilyen, a mai »Fekete Sas« szállodánkat.

Uj székházunk ezen zsege bölcsője, ősanja, a kezdetleges városháza, egykori elsőrangú szállodánk, a »Sas-jegy« alatti csapadék az idők folyamán eltűnt. — Eltűntette azt a kor szellemének kegyeletet nem ismerő kéréshetetlen kultur követelménye, mely is annak helyébe egy a mai igényeknek megfelelő szállodát, a modern »Fekete Sas«-t emelte oda s Arendátor Demeter Mihály névű asszonyom s Arendátor Sztárok János táblabíró Uram Nagysága helyett ma már Hillinger Lipót nagy népszerűségnek örvendő bérlőnk és a köztisztviselő és becsületben álló Klein Miksa kávésnak uralják ott a teret.

Es ezen régi városházunktól a kapuczinus utcza torkolatáig egykoron görög kalmároknak szerényen végighúzódó apró igénytelen fabódéi helyett — melyek a múlt század elején a mai Nagypiaczterre lettek áthurcolva s az 1836. évi rémítő tűzvész martalékaul estek — ma az arra járó s kelőket büszke emeletes házak méregetik.

A mai és egykori városháza között eltérő nagy mocsaras és büzt terjesztő lapályt, a haladás és jóízű szelleme szépen nivellirozva s egyenletessé téve, a süppedékes kocsiutakat mindenütt kockkakövekkel, a gyalogjárókat pedig padlók helyett körös-körül aszfalttal vontá be.

Mai székházunknak régi jó szomszédja a városi mézársház, ma már mint anhoz többé nem méltó, messze, ki, a város alá lett szorítva s helyette a kereskedelmi érzék a Nagyvárad Takarékpénztár díszes házát emelte.

Még szomorubb sors jutott osztályul második szomszédja, a püspökségi mézársházaknak, mert ez az idők folyamán teljesen megszünt s ma még csak hirmondója sincsen. Csupán annyit tudunk róla, hogy az valaha a régi időkben ott állott, hol most dr Radu Demeter gör. kath. püspök az ő előkelő izlésével városházunk tervezőjével — ez évben — egy remek kivitelű püspöki rezidenciát építtetett.

Többi kortársai a Rédei-kert felé fekvő nagy és zöldelő kertek fáiak lombjai alatt szerényen meghúzódott kised házikók szintén mind eltűntek s azok helyén a gör. kath. templom és körös-körül emeletes házak lettek emelve.

A Körözs felőli oldalán régi kortársát, az árvíz által olyannyiszor elsodort kezdetleges fahidat sem látja már, mert a kultura e helyett is egy modern, veszélylyel daczó hatalmas vas alkotmányt állított oda.

Hiába veti kutató tekintetét távolabb eső egyik-másik szomszédjára is, mert a régente több generációknak örök nyugalom adó — s az akkor még egész rövid — Német-utca végén elterülő és keresztekkel sűrűn borított néma és csendes helyet, egyik régi temetőnk, szintén nem találja, mert ott ma már a keresztek helyett egy szerény kis karcsu kápolna tornya emelkedik ég felé, míg a sirhalom apró s zöldelő dombocskái helyett az izraeliták

egyik imaháza és az oda épített házak mohos tetői emelkednek ki.

De nem látja régi közvetlen szomszédját, a török, porosz és francziát verő híres Hadik generálisnak szállást adó »generális quartélyházat« sem, melynek szobái ablakait pedig, mielőtt abba a hadverő vezér beköltözött volna, városunk akkori »német üvegesse« Pájer Fridrick Uram, az 1754. esztendőben a legszebb 9 dupla karikákkal* díszítette fel.

Ezt mint városi mézársházunkat, szintén a legnagyobb földi hatalom, a pénz tüntette el mellőle, hogy helyt adjon egyik legvirágzóbb intézetünknek, a Biharmegyei Kereskedelmi- és Terménybank helyiségeinek.

Egész napon át tehát keres és kutat, olykor-olykor az éj homályába helyezi reményét, hogy talán ha minden nyugalomra tér — a sötétség leple alatt egyik vagy másik kortársra, mint egy hazajáró lélek mégis meg fog előtte jelenni.

De itt is nagy csalódás éri, mert a régi koromsötétség helyett ma már az egész környék villanyárban uszik és vakító fényt szórva szerte — az éj sötétjének illeténi eltűntetése a vándorlelkek megjelenését is lehetetlenné teszi.

Tehát bármire is veti tekintetét, előtte minden csak új és idegen.

Mivel tehát a 200 év előtti időkből nem talál senkit és semmit, kivel a régmúlt idők remiszencziáit feleleveníthetné, avagy kinek

* Az ez időből kiállított számlák után itélve azon feltevésnek adhatunk helyt, hogy az ablaküvegek nem négysszögűek, hanem kerekre vágott üvegtáblákból állottak.

tanak a Kereskedelmi Csarnok terméi. A korzó rendezés előkelő közönsége ad itt egymásnak találkozt. A sorsjegyek is kelnek szép számmal. A rendezőbizottság már tegnap megkezdte a kisorsolásra kerülő festmények kiválogatását. Híven teljesíti feladatát a hölgybizottság is, mely csoportokba osztva, látja el a felügyelői tisztet a tárlaton. Tegnap a VII. csoport tagjai jelentek meg, majdnem teljes számban, ma pedig az előzetesen megejtett sorshuzás alapján, a VIII. csoport van soron, melynek elnöke Des Echerolles Kruspér Sándorné és Steinsberg Mór altábornagyné. Tagjai pedig:

Dr. Frankó Józsefné, Porubszky Gyuláné, ifj. Moskovits Mórné, dr. Lázár Aurélné, Plopu Lucia, Pekanovits Margit, Stocker Józsefné, ifj. Rimanóczy Kálmánné, Rutter Sarolta, Láng Józsefné, Moess Károlyné, Hafhaner Pálné, Schwarcz Ferenczné, özv. Krüger Viktorné. id. Moskovits Mórné, Szokoll Wildburg báróné, Hannig Miczike, dr. Molnár Imréné, Marschner Józsefné, Palánkay Károlyné.

*** Bulyovszky József a ravatalon.** Város szerte mind általánosabban nyilatkozik meg az őszinte részvét dr. Bulyovszky József elhunyt felett. Tegnap igen sok koszorút helyeztek a ravatalra, köztük Biharvármegye hatalmas koszoruját. Sokan tekintették meg az örök álmát alvó derék férfiú kihűlt tetemét s városunk előkelőségei részint személyesen, részint levélben kondoleáltak a mélyen sujtott özvegnél.

Dr. Szemrecsányi Pál váradi püspök, v. b. t. t. a következő résztvevő sorokat intézte a bánatos özvegyhez:

Fogadjon Nagyságod Istenben boldogult férjének gyászos elhunytától érzett mély részvétem kifejezését. Adjon szívének a jó Isten erőt, mérhetlen fájdalomában, melyben városunk egész lakossága osztozik.

Nagyvárad, 1904. május 27.

Szemrecsányi Pál
váradi püspök.

bűszkeséggel telten elmondhatná, hogy a sok viszontagságért kárpótolva — reá most mily fontos és magas hivatás vár, ezért azután a sokkal régibb századokból, városunk dicső korszakából való egykorú kortársait, mint milyenek a valaha a helyén állott bokrok, az előtte elterülő mocsáron tül „előváros” a Sas gyógytár előtt volt széles és mély vizárok, az azon tül nagy kőfal és bástyák, a Kert- és Kapuczinus-utcán folydogáló Kis-Körös, a Nikolics ház telkén állott templom, a Dunkel-utcánál kikötött malom, vagy a mai Pokol-utcát és a Körös-utca jobb oldalát képezett sziget — nem is kísérli már meg keresni.

Hol vannak ma mindezek?!

De mégis egy fiatalabb kortársának a Gondviselés megkegyelmeze, azt sem az idők vasfogai meg nem őrölték, sem pedig a kultúra kőrlelhetlen követelményei helyéről elmozdítani nem tudták s így az még ma is ott áll vele szemben — az ő régi mivoltában,

Pedig ennek fenállását is nem egyszer fe nyegelte veszedelem, mert hisz jelenlegi helyéről más helyre lendő átvitele végett a modern kultur esztetikájára többször szállott sikra, de hazánk egyik szent királyának s városunk új alkotójának védő paizsa a fenyegető veszedelemtől még mindaddig megtudta azt óvni.

A Szent László dicső királyunk emlékezetére emelt és nevével nevezett templomunk azon ereklye, mely új székházunk helyének újabb kortársai közül egyedül maradt meg. Hogy azonban idővel az is nem-e többi kortársai sorsára fog jutni: erre csak a bizonytalan jövő titka tudna feleletet adni.

A temetés ma, szombaton délelőtt fél 10 órakor lesz a Széchényi-téri gyászházról, A be-szentelés után a premontrai rend templomába vonul a gyászmenet, ahol requiem lesz az elhunyt lelkiüdvéért. A város a dísz sírhelyet az olasz-i temetőben jelölte ki, ahol örök nyugalomra helyezik az elhunytat.

*** Veszedelmes kőfal.** Tegnap arra hivta fel figyelmünket több szülő, hogy a postapalotának Borz-utca felőli kőfal-kerítése veszedelmes állapotban van. A kőfal, mely már igen régi, leomlani készül. A kerítés teteje már erősen bomladozik. A téglák már oly lazán állanak egymáson, hogy nap mint nap több téglá hull le az utca kövezetére. Utána járunk a dolognak s meggyőződünk, hogy biz ez valóság. Könnyű sőtá pálczával le lehet a téglákat piszkálni. Tekintettel, hogy a Borz-utczán a közeli gimnázium s Orsolya-zárda növendékei közlekednek legtöbbször s így félt, hogy hamar és könnyen történhetik szerencsétlenség, felhívjuk a kőfal sürgős kijavítására az illetékes tényezők figyelmét. Ne majd akkor gondoljanak erre, mikor a leomló téglák egy néhány ártatlan gyermeknek beverik a fejét, vagy ami szintén megtörténhetik, hogy ha egyszerre nagyobb rész talál leomlani, még haláleset is fordulhat elő.

*** A hittanárok figyelmébe.** Alulírott tisztelettel ériesitem a hittanár urakat, hogy a váraljai közs. elemi fiú iskolánál folyó hónap 28-án, b. dr. Bulyovszky József Nagyvárad város volt jó polgármesterének temetése alkalomával a hittanórák nem lesznek megtarthatók. Nagyvárad, 1904. május 27. Mártonffy Zoltán igazgató.

*** A város rendezése.** Több fontos ügyben tanácskozott tegnap délután Nagyvárad városa szépművészeti, közlekedési és pénzügyi szakbizottsága. Rimler Károly elnököl; jelen voltak Bordé Ferencz, Száhlender Károly, Komlóssy József, Kőszeghy József, Mihelyi Adolf, Beczkay Lajos, Steiner M. Albert, Reismann Mór és Juricskay Barna jegyző. Kőszeghy József főmérnök a Párispatak rendezését akként tervezi keresztülvinni, hogy Kálvária-utca déli végétől beholtzott csatornában Staroveszky-utczán át vezetné a Nagyhidon át a Körösbe. A patak mostani medre helyén utcák lennének. A bizottság a Párispatak ilyen rendezését szükségesnek tartja s kiadta az ügyet a tanácsnak, hogy a további intézkedéseket tegye meg. — A várad-velencei Vörös-Balázs-utczán végig húzódó u. n. Búdösárok beholtását úgy tervezi a főmérnök, hogy annak idején beilleszthető legyen az általános csatornázásba. A bemutatott tervezetet a bizottság elfogadta. — Kimondották továbbá a bérkocsi állomások rendezését, lehetőleg keramittal burkolva. — A Városliget parkirozását már korábban elhatározta a törvényhatóság, de a költségekről nem gondoskodtak. A bizottság a liget rendezését a legmelegebben ajánlja és pedig akként, hogy a rendezést fokozatosan vigyék keresztül. Első sorban a tő mélyítését és csatornázását, 14000 korona költséggel s javasolja, hogy ez összeget már a jövő évi költségvetésbe vegyék fel.

*** Munkálatok a villamos telepen.** A nagyvárad villamos telepnél a kazán falazásokat a város nem az ajánlatot tett budapesti céggel, amely az ilyen dolgokban szocialista, hanem helybeli vállalkozóval készítette. Ugy látszik, hogy ennek már meg van a hátránya. Legalább a következményekből erre lehet következtetni. A Gancz cég ugyanis beadványt

intézett Nagyvárad városához, amelyben ajánlják, hogy a kazán hátsó tűzhidja, valamint a melső tüzelő ajtó melletti falrészt egy általa megnevezett szakértő céggel állíttassa elő. Ezzel bizonyítani akarják, hogy az eddig észlelt falomlások nem a szerkezet helytelenségéből hanem a kivitel helytelenségéből és a felhasználás rossz anyagból ered. A kazánfalazás szerző, gondos megvizsgálása is szükséges. A beépítés kazánonként 560 koronába, a kazánfalazás megvizsgálása 160 koronába kerülne.

*** Befejezték a sorozást.** Az 1904. évi nagyvárad fősorozást tegnap fejezte be a sorozó bizottság. Az eredmény teljesen kielégítő, amennyiben az előállított katonakötelezett ifjak több mint 30%-a bevált. Tegnap az első három napról elmaradt ifjak és az idegen illetőségek állottak elő, összesen 116-an; ezek közül besoroztak 44-et, ami kitűnő eredmény. — Megjegyezzük, hogy akik engedély alapján elmaradtak a fősorozásról, vagy későn jelentkeztek, a július 5-én tartandó pótsorozáson kerülnek megvizsgálás alá.

*** Látogatási rend a fogházban.** A közönség nincsen kellőleg tájékozva a felől, hogy a kir. ügyészség fogházában mely időben lehet a foglyokat meglátogatni s kitől kell a látogatásra az engedélyt kérni. Ebből igen sok és kellemetlen zaklatás keletkezik, miért is dr. Nagy Géza kir. ügyész a látogatásokra vonatkozó rendelkezést a következőkben közli: Az előzetes letartóztatottak és vizsgálati foglyok részére a látogatási idő: hétköznap délelőtt 10—11-ig, délután 4—5, vasárnap délelőtt 10—11-ig. A látogatások engedélyezésénél az 5400 | 1899 I. M. sz. rendelet 14. §-a irányadó. E szerint a látogatási engedélyt kiadja: 1. A vádirat benyújtása előtt előzetes letartóztatottaknál a fogházfelügyelő, vizsgálati foglyoknál a vizsgálóbíró. 2. Ha csak nyomozás volt tartva a vádirat beadása után, vizsgálat esetén pedig attól az időtől fogva, midőn a vizsgálóbíró az iratokat a vádtanács, illetőleg a törvényszéki tanács elé terjesztette: a vádtanács, illetőleg a törvényszéki tanács elnöke — ha pedig a főtárgyalás elrendeltetett az elsőbírósi ítélet meghozataláig a főtárgyalás elnöke. 3. Elsőbírósi ítélet hozatala után a fogházfelügyelő. A megszabott látogatási időtől való eltérés csak a kir. ügyészség vezetőjének engedélyével történhetik. Nagyvárad, 1904. május hó 27-én. Dr. Nagy Géza, kir. ügyész.

*** Koszoru megváltás.** Dr. Berkovits Miklós és neje, dr. Bulyovszky József elhalálása alkalmából a gyermekkorháznak koszoru-megváltás czimén 20 koronát adományozott, melyért hálás köszönetet mond az intézet igazgatóságára.

IRODALOM.

Igaz Szó címmel a katolikus irodalom újabb hajtása jelent meg. Újabb újság, de ugyszólván a legfontosabb, mely a *keresztény szociális* munkások lapja lesz. Hogy miért alakult az *Igaz Szó*, elég legyen utalnunk az előfizetési felhívás következő passzusára:

„Az *Igaz Szó* vezére és egyszersmind feyvertára lesz a keresztény szociális mozgalmaknak. Elő fog járni a harcban, amelyet a keresztény kisembereknek két ellenfél, a *kizsákmányoláson alapuló, ezeket koldusbotra juttató gazdasági rendszer* és a *felrevezetésükre, elámitásukra törekvő szociáldemokrácia* ellen kell vívniok. Elő lelkiismeret lesz a lap, amely küzdeni fog minden visszaélés ellen és támogatni fog minden jót, *bármely oldalról jöjjön is.*”

Az *Igaz Szó* táborában ott találjuk *Prohászka* Ottokáron kívül a keresztény írók jelesét, kik a szociális kérdésekkel tüzetesen foglalkoznak. Előfizetési ár egész évre csak 2

korona. Szerkesztőség Budapest, VIII., Práter-
utca 12. I. 12. Az *Igaz Szó* minden hó 5-én
és 20-án jelenik meg.

Pünkösd vasárnapján jelent meg az első
szám, változatos tartalommal, A vezércikket
Prohászka irta pütkösi *Igaz Szó* címmel.

Az *Igaz Szó* felelős szerkesztője *Haller*
István, társszerkesztők *Kuna* András földműves
és *Szalónczy* A. gyári munkás.

Ájtatosság könyve. Imák és énekek a
katholikus ifjúság számára. — Igen czélszerű,
alkalmas, olcsó s emellett csinos kiállítású
imakönyv jelent meg e címen a Stephaneum
kiadásában. Ara kötve 60 fillér. Megrendelhető:
a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában
Budapest, VIII. Szentkirályi utca 28 b.

**Magyar Sion. egyházirodalmi havi
folyóirat.** Kezdetől XLII. az új sorozatban
XVIII. évfolyam. Szerkesztik *Triál* József dr.
Prohászka Ottokár dr. 1904. évi V. füzetje.
Megjelent május 20-án következő kiváló tartal-
lommal:

1848: XX. t.-cz. *Tillmann* Bólaól A kate-
kizmus-kérdésről. *Aubermann* Miklóstól. A ke-
gyelem és az emberi élet. *Rott* Nándor dr.-tól.
Irodalom és művészet. *Harnig* Károly báró
veszprémi püspök: *Unnapi beszéd.* *Ism. Z. dr.*
— *Uhlyárik* Jenő: *Katholikus hittan.* *Ism.*
Zubriczky Aladár dr. — *Adolph* Franz: *Das*
Rituale von St. Florian aus dem zwölften
Jahrhundert. *Ism. Sajó.* — *Ifj. Gebé* Andor:
Alóbbrendű homlilák. *Ism. Csika* Ernő dr. —
Hauy Ferencz dr.: *A vezgyes házasságokra*
vonatkozó tételes jog és gyakorlati eljárás *Ism.*
Wiedermann Károly dr. *Kisebb közlemények.*

ZENE ES MUVESZET.

A zeneiskola hangversenye.

A nagyvárad zenekedvelők egyesülete az
által 8 év óta fenntartott nyilvános zeneis-
kola növendékeit jelen iskola évben ezuttal
már harmadszor vezeti a közönség elé, hogy a
növendékek így, a nyilvános vizsgálat során
mutassák be haladásukat és szerzett ismeretei-
ket. Erdekes lesz a holnap délután megtar-
tandó zenevizsga nem csak azért, mivel a 13
számból álló műsorban válogatott és nehéz
darabok szerepelnek, hanem érdekes azért is,
mert erre a zárónappélyre a zenekedvelők
egyesülete a zenebarátokon és szülőken kívül
Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának
tagjait is meghívta. Egész helyesen úgy gon-
dolkozik a vezetőség, hogy városunk e számot-
tevő kulturális mozzanatán igenis van kereset-
tük az intéző köröknek is. Hiszünk, hogy Nagy-
várad város minden szépért és nemesért lel-
kesülő közönsége teljes számban lesz együtt
vasárnap délután 4 órakor a községi polgári
fiúiskola nagytermében tartandó ezen valódi
zenei eseményen és legalább ezzel honorálja a
tanítók és vezetők buzgalmit és hivatásos fá-
radalmait.

A hangverseny műsora a következő:

1. *Smith* Boyton: Op. 13. *Fantasia-Zau-*
berflöte. Zongorán előadja: *Réz* Klára.
2. *Boieldieu* F.: *Abránd* *A fehér hölgy*
cz. operából. Hegedűn, zongora kíséret mellett
előadja: *Csalah* Gusztáv.
3. *Kuhlau* F.: *Szonáta.* (Allegro, Thema
con variationi). Zongorán előadja: *Mazalik*
Nándor.
4. *Erdélyi* D.: *Magyar ábránd.* Czimbal-
mon előadja: *Palóczy* Juliska.
5. *Bloch* J.: *2-ik magyar ábránd.* Hege-
dűn, zongorakíséret mellett előadja: *László*
József.
6. *Smith* Sidney: Op. 122. *Fantasia-*
Rigoletto. — Zongorán előadja: *Komlósi*
Ilonka.
7. *Mascagni* P.: *Intermezzo* a *Parasztbe-*
csület című operából. Előadják I. hegedűn:

László József, *Weinmann* Izsó, *Lechtmann*
Janka, *Csalah* Gusztáv, *Glück* Antal. — II. he-
gedűn: *Bérczy* Erzsike, *Iréne* és *Mariska*, *Bleier*
Stefi, *Gergely* Proska, *Kovács* Ilona, *Melcher*
Erzsike és *Margit*, *Herckner* Zoltán, *Kertész*
Imre, *Klein* Emil, *Koncsék* Károly, *Pásztor*
Jenő, *Réz* István, *Rosenfeld* János, *Soós* István,
Szultán Gergely, *Zachariás* János; — mély he-
gedűn: *Mazalik* Alfréd; — gordonkán: *Réz*
László, *Mazalik* Ernő; — nagybőgőn: *Mazalik*
Nándor; — zongorán négy kézre: *Glodeák* Irénke,
és *Kamenszky* Margit; — harmoniumon: *Al-*
mosdy Terézia.

8. *Kohne* Ridley: *Thèmes de Mozart.*
Hegedűn előadja: *Pongrácz* Margit, — zongorán
kíséri: *Rafael* Irma.

9. *Egghard* I.: *Emerandine.* Valse mig-
none. Zongorán előadja: *Katona* Ilonka.

10. *Magyar szerenád.* (Alkalmazta Hege-
dűs István.) Előadják I. hegedűn: *Krausz* Irma,
— II. hegedűn: *Békési* Piroška, — zongorán
Sztankovics Irénke.

11. *Két előadó darab.* *Gordonkára* zongorakísérettel. a) *Tartini:* *Adagio cantabile.* —
b) *Mendelssohn* *Negyedik dal.* *Gordonkán* elő-
adja: *Mazalik* Nándor.

18. *Liszt* Ferencz: *Rhapsodie hon-*
groise Nr. 12. Zongorán előadja: *Rafael*
Irma

13. *Eredeti Kurucz-ábránd.* (Alkalmazta:
Hegedűs István.) Előadják I. hegedűn: *Aczél*
Ferike, *Rafael* Irma, *Krausz* Irma, *Pongrácz*
Margit, *Szabó* Irma, — II. hegedűn: *Békési*
Piroška, *Kovács* Erzsike, *Kolosváry* Sári, *Bócz*
Aurél, *Vadász* Gusztáv, *Supka* Géza, — gor-
donkán: *Békési* Leo, *Mihelffy* Albert, — cim-
balmon: *Bodnár* Gizella, — zongorán: *Réz*
Klárka, — harmoniumon: *Komlósi* Ilonka.

MULATSAG.

A mai jogászmajális.

Szokatlan változáson mentek tegnap ke-
resztül *Alma* Materünk derék ifjai. Mikor a
jogászok rendes gyülekező helyén, a *Bazár* sar-
kain, *Huzella*-, *Fábry*-, *Drogueria*-sarkon a nap
eseményeit szokták tárgyalni, szó esik a kis
japánok hadviseléséről, no meg néha napján a
tanulmányi ügyekről, de tegnap egész másként
történt.

Mindig a mai majális tárgyalták. Kik lesz-
nek ott, hogy fog sikerülni, milyen idő lesz s
sok-sok más kérdés foglalkoztatta őket.

Engem is arra vitt dolgom. Mindjárt közre
fogtak. Ostromoltak, hogy jól készítsük elő a
mai lapban a majális. Irjunk neki bő rek-
lámat.

A legutóbbi szavak hallatára a szó szoros
értelmében dühös lettem. Hogyan, még a jegész
majálisnak is reklámra van szüksége? Hát eny-
nyire súlyodtek?

De hamar lecsillapultam. Mert észrevet-
tem, hogy ezt a követelést csak a gólyák koc-
kázatták meg. Ők ugyanis még nincsenek tisz-
tában azzal, hogy a jogászok multságai, legyen
az bál, majális vagy piknik, mindég szép
sikerü.

Ott vannak mindig a legszebb lányok és
asszonyok. Ott ismeretlen fogalom a patreze-
lyem áruhárs s ki először vesz részt jogászmu-
ltságban, az mindig elmegy. Mindezeket bőven
kifejtettem.

Az öreg, tapasztalt jogászok helyeselték
szavaimat. Erre aztán a fiatalok is megnyu-
godtak.

Ezért aztán nem is reklamizom a jogá-
szok mai majálisát. csak szárazon annyit írok,
hogy:

A nagyvárad ktr. kath. jogakadémia pol-
gársága ma, szombaton tartja meg a *Püspök-
fürdőben* majálisát.

A multság sikere érdekében *Frankó* Jó-
zsef előkésége alatt számos tagból álló rendez-
őség buzgólkodik.

A majálison *Bura* Kari muzsikál. Belépő-
díj személyenként három korona.

Ejtél után a majális közönségét kűönvonat
hozza be a városba.

TANUGY.

**Tanítóképzői magántanulók osz-
tályvizsgálata.** A nagyvárad kir. kath. tan-
ítóképzőnél a magántanulók osztályvizsgálata
1904. június 20, 21. (husz és huszonegyedikén)
tartatik meg. Nagyvárad, 1904. május 27. Az
igazgatóság.

**Ovónőképzői magántanulók osz-
tályvizsgálatai.** A nagyvárad kir. kath. püspöki
kisdedovónőképző-intézetben magántanulók ré-
szére 1904. június 23, 24 (huszonhárom és hu-
szonnegyedikén) osztályvizsgálat tartatik. Nagy-
várad, 1904. május 27. Az igazgatóság.

**Évzáró vizsgálatok a községi is-
kolákban.** Megirtok lapunk tegnapi számá-
ban, hogy a községi iskolákban az évzáró
vizsgálatokat június hó 20, 21, 22, 23 és 24-én
fognak megtartani. Kiegészítjük most ezt a
vizsgálat vezetésére kiküldött bizottsági tagok
névsorával.

Az I. osztályban a fiuknál elnök: *Materny*
Imre. Tagok: *dr Adorján* Armin és *Dietz* Mi-
hály. A leányoknál elnök: *Ficzek* Lajos. Ta-
gok: *dr Márkus* László és *Szokoly* Tamás.

A II. osztályban a fiuknál elnök: *Pakala*
Tamás. Tagok: *Beczky* Lajos, *Várady* Mór. A
leányoknál elnök: *Gábel* Jakab. Tagok: *Mátéh*
Lajos és *Popesku* Miklós.

A III. osztályban a fiuknál elnök: *dr*
Kecskeméthy Lipót. Tagok: *Borry* József és
Thury Zoltán. A leányoknál elnök: *dr Radó*
Ignác. Tagok: *dr Kornstein* Lajos és *dr Vuca-*
kics Gyula.

A IV. osztályban a fiuknál elnök: *Stark*
Gyula. Tagok: *dr Hoványi* Gyula és *Bozóky*
Béla. A leányoknál elnök *Ragány* János; biz-
tagok: *Döry* Ferencz, *Huzella* Gyula.

Az V—VI. osztályban a fiuknál elnöks
Száhlender Károly. Tagok: *Gencz* János és
Komlóssy József. A leányoknál elnök: *Bő*
szörményi Géza. Tagok: *dr Berkovits* Ferenc-
és *dr Mihelffy* Lajos.

Az I.—II. egyes osztályokban *Velenczén*
és *Csillagváros*on elnök: *Gabrielly* Lajos. Ta-
gok: *Auspitz* Adolf, *Horváth* Endre és *Molnár*
Lajos.

Ismétlő leányiskolánál elnök: *Stark* Gyula.
Tagok: *Mátéh* Lajos és *Várady* Mór.

Torna-vizsgálat. Elnök: *dr Hoványi* Géza.
Tagok: *Bőszörményi* Géza, *dr Baróthy* Akos,
Mezey Mihály, *Ragány* János, *Szokoly* Tamás
és *Várady* Mór.

A vizsgálatok napjait annak idején a ki-
küldött elnökök a tanítókkal és szülőkkal előre
közölni fogják.

NYILTTÉR.

Ma szombaton és holnap
vasárnap este
a „Bazár“ kerthelyiségében

Kiss Béla

debreczeni közkedvelt
zenekara
hangversenyt
rendez.

Számos látogatást kér

SZAUER és DOLGOS.

TAVIRATOK

A király utja.

Budapest, május 27. (Saj. tud. táv.) Király ő Felsége ma érkezett meg Királyhidára. Megtekintette a közgazdasági telepeket s a vetések állásáról kérdezősködött.

A delegáció.

Budapest, május 27. (Saj. tud. táv.) A delegáció hadügyi albizottságában Rakovszky és Hegedüs Sándor felszólalása után a javaslatokat általánosságban és részleteiben elfogadták. A tengerészeti albizottság értekezletét keddre tüzték ki.

Majláth püspök körútja.

Budapest, május 28. (Saját tud. táv.) Majláth püspök sorba látogatja az erdélyi bányavárosokat. A Stojkai telepen a püspök kérdésére a bányászok örömmel ujságolták, hogy az új telep fellendül, mert pár hét alatt 9 kg. aranyat bányásztak.

Királyunk az angol királynak.

Budapest, máj. 27. (Saját tud. táv.) O felsége *Edvárd* angol királynak az osztrák-magyar tábornagyi méltóságot adományozta.

Hazafiatlan püspök.

Budapest, május 27. (Saját tud. táv.) A népoktatási reform tervezetének megvitatására, ma értekezletet tartottak a közoktatásügyi miniszteriumban. Ez értekezleten Berzeviczy miniszter javaslata ellen több oldalról felszólalások történtek. *Kinos* feltűnést keltett *Metiánu* János gör. püspök hazafiatlan felszólalása, aki a gör. keleti egyház jogainak megcsorbítását látja abban, hogy a felekezeti iskolákban a magyar tannyelvet erőszakolják s így az egyház nyelvén nem taníthatják a gyermekeket. Végre is az iskola ismeretterjesztő s nem arra a célra való, hogy egy idegen nyelvre tanítsanak más anyanyelvű gyermekeket felekezeti pénzen. A felszólalás *kinos* megdöbbenést keltett.

Lefokozott tartalékos tiszt.

Budapest, máj. 27. (Saját tud. táv.) Békéscsabán *Frank* könyvelőt megfosztották tartalékos tiszti rangjától, mert az obstrukció idején a vezényleti nyelv vitatásakor nyilvános társaságban többször ismételte:

— Kutya ugatás a közös hadsereg vezényleti nyelve.

A háboru.

London, május 27. A Morningpost lelteti Tokióból tegnapiról, hogy a japánok délután megszállták Kincsut. A japánok támadásra készülnek az oroszok ellen és megszállva tartják a várostól délre lévő magaslatokat.

London, május 27. A Standard jelenté Sanghaiból tegnapi kelettel Kincsu bevételéről a következőket: Nagyban hozzájárult a japánok sikerült munkájához tüzéségük. A japánok szerdán hevesen kezdték ágyuzni Nangualin mellett az oroszok főerejét. Nangualin a Liaotung félszigetnek most leggyöngébb pontja. Kincsu

megtámadása csütörtökön napkeltekor kezdődött. Amikor a japánok délben Kincsut megszállták, az oroszok a dél felé fekvő magaslatokra vonultak vissza, ahol folytatták az ellenállást.

Pétervár, május 27. Alexejev tenger-nagynak Miklós csárhoz intézett 23-iki távirata szerint Widhöst és Gregorovics ellentenger-nagyk 24-éről kelt jelentésükben azt mondják, hogy ellenséges ágyunaszádok az Inöson-öblöt lövöldöznek. Majd megkísérelték a japánok aknákkal elzárni Porth-Arthur kikötőjét, miközben a partról állítólag azt vették észre, hogy egy gőzös és két torpedónaszád elhelyezte. Május 18-ika és 21-ike között 11 ellenséges, záróaknát távolítottak el a porth-arthuri kikötőtől. Dainból az Amur nevű kereskedelmi gőzöst, egy kotrógőzöst s egy vontatógőzöst vezényeltek Porth-Arthurba.

Port-Arthur körül zárása.

Tokió, május 27. (Saját tud. táv.) Port-Arthur körül Togo admirális elvágta az oroszok útját s pár nap alatt Port-Arthur teljesen körül lesz zárva.

Ujabb véres ütközet.

Niucsvang mellett ismét véres ütközetet vívtak a japánok, mely után az oroszok 4000 ember veszteséggel vissza vonultak 1000 ember meghalt 1000 fog-ságba esett.

A zsidók Oroszországban.

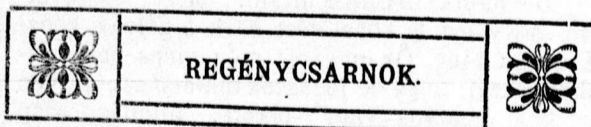
Pétervár, május 27. A belügyminiszter a birodalmi tanácsban ama törvény megszüntetését indítványozta, mely a zsidóknak megtelepedését és tartózkodását a határtól számított 50 versznyi területen tiltja.

Nemzetközi kongresszus Kopenhágában.

Kopenhága, május 27. A nemzetközi üdvözlés elleni kongresszus tagjainak tiszteletére tegnap este a tanácsházban ismerkedési estély volt, melyen a kopenhágai főpolgármester üdvözölte a megjelenteket. Bruardel párisi tanár a kongresszus résztvevőinek nevében köszönte meg az üdvözlést.

Sztrájk a komlói szénbányákban.

Sásdrol táviratozzák a Magyar Távirati Irodának: Az Engel Adolf fia cég tulajdonát képező komlói szénbányákban az összes munkások, számszerint 450-en sztrájkba állottak. Zavargás eddig nem fordult elő.

REGÉNYCSARNOK.

ÉVA.

Irtá: Sienkiewicz Henrik. 14

Léteznek nagyobb gonoszságok, mint a névtelen levelek, nem múlják azokat föl... nem tudom, hogy fejezzem ki undoromat?... de hagyjuk el!

Lakadalmunk napja még nincs kitűzve, de nemsokára meglesz.

Kaziát fölkérem, hogy öltözködjék föl szépen és jöjjön velem a kiállításba. Hadd lássanak bennünket együtt.

Swiateczki hullái Párizsból megérkeztek.

»Utolsó találkozás« címe a képnek. Egy ifjút és egy leányt ábrázol, kik a bonczoló asztalon fekszenek. E kép alap gondolata a legelső pillanatra kiderül. Meglátszik, hogy e kettő az életben egymást szerette és ha az élet el is választotta őket, de a halál ismét egyesítette.

A tanulók arczkifejezése, — akik a hullák

körül foglalatoskodnak — nagyon száraz. A bonczterem perspektívájában vannak hibák, de a nagy hullák pompásan vannak festve.

Ezen tetemekből a halotti hidegség kiárad. A »Szalon«-ban elismerést sem nyert ez a kép, talán azért, mert olyan *kinos* benyomást tesz a nézőre. De a bírálókat nagyon megdöcséerte.

Festőink között kétségkívül sok tehetség vannak. Így például Swiateczki nagy hullái mellé van kiállítva Cepkowski Fronek »Koreczki halála« című képe.

Oriási erő és hatalmas személyesítés. Swiateczki Cepkovskit hülyének mondja, egyrészt azért, mert haját előrevalasztva hordja, részint pedig azért, mert mindig a legutolsó divat szerint öltözködik és végre azért, hogy olyan rettenetes jó nevelésű, szertartásos és mindig a nagytekintélyű rokonairól beszél.

De Swiateczki téved. Tehetség ez oly módon, mely ott hooöl, ahol neki tetszik; néha egy vad erdőben, néha pedig egy jól ápoit kertben.

Párizsban és Münchenben láttam festőket, akik úgy néznek ki, mint a serfőző legények, vagy ellenkezőleg, mint a fodrászok és gigerlik, egy fillért sem adnának értök. És mégis, ezek a ficzkók valamennyien, úgy az egyik, mint a másik, oly lelkesedést, színfinomságot és oly képességet tanusítanak, a látott tényeket úgy segítik a vászonra, ami valóban csodálatos. Ostrzynskinek mindeure sajtószertü elnézése van. Az ő »Papir-sárkány« lapjában azt írja: »Spiritus fiat ubi vult!«

Swiateczki nézete szerint a történelmi festés nem egyéb, mint egy »homályos vadság«. Én történelmi tárgyakat nem festek és úgy személyosem esen foglalkozom vele, de ha az ugynevezett előrehaladott tant minden oldalról hallanom kell, természetesen, hogy ettől kétszeresen irtódom.

A mi kedves lengyel festőinknek egy hibájuk van, ők egy művészeti tannal összeesküsznek és aztán annak az igája alatt nyögnek, mindent csak annak szemével néznek és így jobb apostolok, mint festők lesznek. Másrészt pedig ismerem a festőket, akik tele szájjal folyton arról beszéltek, hogy mi a művészet és milyennek kellene annak lenni és ha aztán ecsethez kellett volna nyulniok, még sem tudtak volna alkotni semmit.

Sokszor az volt a meggyőződésem, hogy voltaképen a filozófusok feladata volna a művészet elméletét megszerkeszteni és ők volnának felelősek azért, hogy az elmélet azután meg is álljon. A festő azonban ne filozofáljon, hanem fessen úgy, mint azt a szíve sugálja, hanem aztán tudjon is ám festeni, mert ez a földolog.

Nézetem szerint a legapróbb tehetség is többet ér, mint a legnagyobb szerü elmélet és a legnagyobb szerü elmélet sem befolyásolhatja a művész alkotó szabadságát

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsdé

Budapest, máj. 27.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	688.50
Magyar hitel	—	—	—	—	—	749.50
Allamvasut	—	—	—	—	—	694.—
Rimamurányi	—	—	—	—	—	488.—
Magyar jelzalog	—	—	—	—	—	585.25
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, máj. 27.

B uzaáprilisra	—	—	—	—	—	7.88
B uza október	—	—	—	—	—	7.86
Tengeri	—	—	—	—	—	6.26
Rozs okt.	—	—	—	—	—	8.6.
Zab ápr.	—	—	—	—	—	5.90
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	11.900

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. máj. 27-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117.30
Magyar koronajárdék	97.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	89
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98
Italmérési jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavin földtehermentési kötvény	2.06
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	1.61
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	99.85
Osztrák járdék papirban	99.75
Osztrák járdék papirban	118.50
Osztrák járdék aranyban	99.20
Osztrák korona járdék	152.50
Osztrák államsorsjegyek	16.15
Osztrák magyarban részvény	748.50
Magyar hitelbankrészvény	641.11
Osztrák hitelintézet részvény	6.35
Párisi vista	19.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.25
Németbirodalmi márka	239.22
Londoni vista	95.24
20 márkás arany	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA**Hirdetmény.**

A
Nagyvárad **Hitelbank Részvénytársaság'**
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-OS** kamatot összeg után fizet.
Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.
Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

739

AZ igazgatóság.**Niklsbacher György**

sodronyszövet-, fonat- és kerítés-készítő

Nagyvárad, Széchenyi-tér 234/21. sz.

Mindennemű sodrony, fonat és tűs-kés sodronykerítések, *nyaralók-park- és erkély-rácsok*, vaskerettel. Építkezésekhez való *stukator-sodronyszövet* és *rabiterfonatok, áthányó-rosták*, homok és kavics, zúzott kő és kőszén válogatására. Vas-

keretek befonása mindennemű sodronyfonattal. Baker-féle *vaskeretű sziták* és *szövetek* szelelő rostákba. A szőlőtulajdonosoknak szőlőikhez való *sodronykerítések*, melynek igen czélszerűek és olcsók.

Megrendelések pontos és gyors kiszolgálással eszközöltnék. 774.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt **REISZ** és **PORJESZ**.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag válsztékban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!**KECSKEMÉTY ISTVÁN**

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy *teljesen újonnan átalakított és jól gondozott* minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztelettel

743

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős**Kerthelyiség megnyitás!**

Tisztelettel hozom tudomására a m. t. közönségnek, hogy *nyári kerthelyiségemet f. hó 8-án azaz vasárnap* egyik helybeli kitünő cigányzenekar közreműködése mellett ünnepélyesen *megnyitottam*.

Kitünő magyaros étkek, frissen csapolt márcziusi SÖR, valamint saját termésű, tisztán kezelt **HEGYI BOROK** felszolgálásáról gondoskodva van.

*Előzékeny kiszolgálás!**Polgári árak!*

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmébe ajánlani újonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT**, melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZÁLLÓHELY** is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

Mezey Sándor, NAGYVÁRAD, Szt. László-tér
„FEKETE SAS“ épület.

== Gyermekekrüházati különlegességek, ==

Szalag, csipke, rövid, szövött és bélésárak raktára,

URI DIVAT CZIKKEK, FEHÉRNEMŰEK a legjobb minőségben.

Női blousok, jupon ujdonságok.

Törlesztéses jelzálogkölcsönöket

földbirtokra vagy nagyobb bérházakra

15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50 és 60 évi visszafizetésre
fél éves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik legelőnyösebb feltételek mellett ad, esetleg drága kamatozású kölcsönöket konvertál és szükséges felvilágosítással készséggel szolgál

a

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank
Nagyváradon, Teleki-utca.

Ugyanott kölcsönök értékpapírokra, arany és ezüstre jutányos kamat mellett kaphatók.

763

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
Kocsuth Lajos-utca 3.

Nagyvárad.

Gyártelep:
Kert-utca 10. szám.

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, me-
denczék, járdák, csatornák, szökő-
kutak, zsilipek, hidak és átvezetők o o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cementlapok,
csatornacsövek, lépcsők, fedőla-
pok, esővizfolyókák, fürdőkádák, szarvasmarha jászolok,
mindenféle műkövek. o o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben.

Terazzo-munkálatok: Szabad sodronybetétesek
repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák
aszfaltozása. o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.

**Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres
szárazzá tétele.**

**Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban
lesznek elvállalva.**

Költségvetés ingyen és bérmentve.

Mindennemű építkezési anyagok nagy raktára.

662 Beocsini Cementgyári Unió kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi aszfalt fedéllemezek. Kátrány fedéllemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezet nádfonat.

Jutányos árak!

Árak minden vasutállomásra!